

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

2. An Statutum, quod infra tantum tempus Ecclesia teneatur vendere
res sibi relictas, sit validum? Ex part. 5. tract. 1. resol. 3.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

Lutheranus asserit, scilicet Clericos subditos esse Principibus secularibus? Quemadmodum, si quis imaginem conculcaverit, vehementer esset suspectus de hæresi Lutherana, quæ asserit, Imagines non esse colendas. Hæc Banez. Vnde ex his Iulianus Thomafius Sacre Rotæ Auditor apud Bellamerum, *conf. 40. num. 55. ver. Imò quodammodo*; docuit inquiri posse contra Iudicem secularem violentam iurisdictionem Ecclesiæ tanquam contra suspectum de Fide. Et post hæc scripta inveni hanc sententiam docere etiam Beltranum de Guevara *in propugnat. libert. Eccl. assert. 2. §. 2. num. 21. cum Bozio de im. nat. & divino libert. Eccl. lib. 5. c. 15.* Et Sacra Rotæ Auditores *pro causa Vener. anno 1606. in Assertionem libertatis Ecclesiasticæ, circa finem*, hæc verba pronuntiarunt. Animaduertente debent Doctores cuiuscumque notæ sint, & qualitatibus, dum contra Sacros Canones (eos sæpè præuè interpretando, & detorquendo) Ecclesiasticæ detrahunt immunitati, & libertati, suspectos se reddere, quod male de ea sentiant, & tacite vel expressè cum illis consentiant, quos iam Ecclesia propterea meritò condemnauit. Ita ibi nominatim subscripti omnes Rotæ Auditores. Hinc obseruat Franciscus Torrealbanca, *vi supra notauimus in Practicabili. lib. iur. spiritalis lib. 15. c. 4. n. 7.* quod anno 1632. cum Granatæ quidam Minister laicus Allegationem Typis euulgasset contra immunitatem, & libertatem Ecclesiasticam, & in qua defendebat quandam consuetudi-

nem trahendi Clericos in quibusdam criminibus ad secularia tribunalia fuisse à propria dignitate detrustum, & Sancti Officij Censuram subiisse. Et hæc est sententia Doctorum circa propositum dubium, quorum opinio quando in Praxi sit deducenda, remittendum videtur prudenti arbitrio DD. Inquisitorum, qui matura discussione considerabunt, qualitates personarum, circumstantias temporum, frequentiam delimiti, rationes contrarias, &c. Imò ego puto ab eis nihil prorsus agendum, nisi prius consulta Sacra Congregatione Sanctæ Romanæ, & vniuersalis Inquisitionis, & in Regni Hispaniarum, nostro summo Fidei Quæsitore.

Nota Lector, quod nouissimè Sacra Congregatio Sanctæ Romanæ, & vniuersalis Inquisitionis, aliqua superiùs à me contra Patrem Rabardeum tantum doctrinaliter impugnata, & insuper plura alia, variis Censuris Theologicis meritò qualificauit, & damnauit: & super eius librum nigrum Theta imposuit; vt patet ex Decreto dictæ Sacre Congregationis emanato feria quarta die 18. Martij 1643. & in locis publicis affixo die 20. Aprilis eiusdem Anni.

In indice primo huius Tom. 9. Vide Appendicem ad hunc Tract. 2. Vbi reperies alias multas Quæst. mixtas, & dispersas per alios Tom. Tract. & Resol. quæ simul pertinet ad hunc Tract. 2. de Immunitate Ecclesiasticæ.

TRACTATUS TERTIVS.

SEV

APOLOGETICA DISCEPTATIO,

DE

STATVTO PROHIBENTE

ALIENATIONEM BONORVM

STABILIVM IN ECCLESIAS,

& Ecclesiasticas personas.

RESOLVTIO PRIMA.

An statutum mandans, bona Ecclesiæ relicta infra certum tempus vendi sit contra libertatem Ecclesiasticam? Ex part. 1. tract. 2. Resol. 64. alias 63.

Sup. hoc in Resol. de in aliis cas.
§. I. FIRMATIVE respondet Hostiensis *in cap. fin. num. 11. ver. in mortuariis, de rebus Eccl. non alien. Archidiaconus in cap. Romana, n. 13. ver. Non tamen quoad alienat. de appell. & ex notericis Surdus lib. 1. conf. 2. n. 20. & seg. & Philippus Maynardus de prinil. Eccl. p. 2. art. 22. n. 44.*

RESOL. II.

An statutum, quod infra tantum tempus Ecclesiæ renatur vendere res sibi relictas, sit validum? Ex part. 5. tract. 1. Resol. 3. Tom. IX.

§. I. **H**Oc statutum edidit olim Federicus Rex, quod & similia contra me conatur defendere Cutellius, *ad leg. dicti Federici, cap. 24. no. 26. per totam, & cap. 81. n. 90.* tenet omnia statuta Federici esse conformia sacris Canonibus, & per consequens supradictum, de quo loquimur.

2. Sed dicendum omninò statutum hoc Federici esse contra sacros Canones, & super illud debebat quidem Cutellius nigrum præfigere Theta & notis non illustrare, sed tantum aduertere esse contra libertatem Ecclesiasticam; exemplo Eminentissimi Iurisconsulti Matthæi de Assiæto, qui in Commentarijs Constitutionum Regni Neapolitani, cum ventum esset ad constitutionem similem, quam ibi etiam Federicus statuerat *lib. 3. constit. 26. num. 12.* sic asserit: Hæc constitutio nihil valet, quia Imperator non potuit contra libertatem Ecclesiæ, & personarum Ecclesiasticarum prohibere, quod non relinquatur res stabiles Ecclesiæ inter viuos; dicit postea: Nolo hic seruare ordinem meum in colligendis notabilibus, quia ista constitutio

Sup. hoc in Resol. præterita, & infra in Resol. 14. & 18. Sed pro ista materia lege fere omnes Resol. huius tract. & signanter vide doctrinam §. 1. 2. & 3. Resol. 3. huius an. not.

Et 3 tota

tota est correcta per cap. Regis Caroli II. quod incipit, *Item statutus*, & demum dicitur: & sic non seruetur ista constitutio, quod Ecclesia debet vendere intra annum: ita Afflictus, & post illum Anton. Bouius in *respons. ad Paul. Seruitam, part. 3. argument. 10. fol. 44.* vbi sic ait, [La lege ch'in Sicilia statui Federico, fu reuocata da Carolo II, per esse contra la liberta Ecclesiastica,] & Theologi Religionis Septuor in *defens. censur. Pauli V. cap. 7. num. 27. fol. 142.* sic asserunt, [Federico fece tal legge in Sicilia, ma como ingiusta fu reuocata dal Rè Carolo II.] & idem obsevant etiam Fagnanus de *iusuria monitorij Pauli V. fol. 82.* & Aponte in *respons. pro censura Veneta, fol. 104.* Et tandem doctus Hispanus Ioannes Beltran de Gueuara in *Prop. lib. 1. Eccles. §. 6. assert. 1. num. 20.* sic ait: Nec etiam obstat alia lex Regni Siciliae, quae alienationes rerum stabiliu fieri prohibet in Ecclesiis, nam ea lex reuocata fuit à Carolo II. vt constat ex *lib. conf. ex cap. vtr. Sicilia, in cap. Caroli II. incip. Item statumimus quod possessiones*, satisque esse arbitratus est, si bona immobilia cum onere suo ad Ecclesiam transferent, iuxta *l. pen. C. de exactor. tribu. lib. 10.* & iuxta doctrinam Bartoli *l. rescripto, §. 1. num. 5. de mun. & honor. & omnes hae constitutiones à Federico II. & Carolo I V. tanquam contra libertatem Ecclesiasticam reuocatae fuerunt, vt constat in *authem. Cassa & irrita, C. de Sacros. Eccles. & habetur copiosius in tom. 3. Concil. ad fin. Constantiensis Concil. & tradit Ioan. Imbertus Rupell. foren. in §. lib. 4. c. 6.* Petrus Pechius de *amortizat. c. 6. n. 1.* Ita Gueuara. Videat modò Cutellius si in notis huius statuti Federici debebat de nouo suscitare opinionem de immobilibus Ecclesiae non relinquendis, quam contra Paulum Seruitam Paulus V. in *Decreto edito 17. Augusti. 1606.* damnauit, cum communi sententia Legistarum, Canonistarum, & Theologorum. Non possunt igitur, vt perperam loquitur Cutellius, hae statuta iustitiam praese ferre. Nec dici potest illa esse inualida, quando prohiberent alienationem omnium bonorum in Ecclesiam, non autem tantum bonorum immobilium: hoc, inquam, dicere est chimericum & falsum. Nam Paulus V. Canonès, & Doctores, & ipse Rex Carolus II. quando damnarunt hae statuta, vt patet, non illa damnarunt, quia prohibebant alienationem generalem omnium bonorum, sed tantum particularem immobilium in Ecclesiam: Ergo.*

3. Ad id verò quòd Cutellius asserit pro tuedis supradictis statutis, nempe interdictum esse Leuitis, & Sacerdotibus possidere immobilia, adducens aliqua Scripturae loca. Respondeo, quòd idèd dicitur in Scriptura Leuitas aliquid non possidere, quia omnia titulo elemosynae habebant, non autem, vt alij, per sortem; sed non sequitur ex hoc non habuisse, nec possedisse bona immobilia, vt latè probat nouissimè contra Lutherum, & Spalantensem, doctus Nicolaus le Maistre, Socius Sorbonicus de *sacro Patrimonio, lib. 1. c. 10. per tot.* & patet ex *cap. 25. Leuit* in quo dicitur, Leuitas habere aedes, quae in urbibus sunt, & cum caeterae domus redimi non possent, nisi e exacto Iubilæo, Leuitarum domus quouis tempore redemptioni patebant. Aedes Leuitarum quae in urbibus sunt, semper possunt redimi, & si redemptae non fuerint in Iubilæo reuertentur ad dominos, quia domus urbium Leuitarum sunt pro possessionibus inter filios Israël. Cùm ergo Leuitae domus & vrbes alienare possent, cùm emendi vendendique libertate obtinerent, signum est eos vrbes possedisse, atque obtinuisse, non tantum ratione vusfructus, sed etiam titulo domini. Et idèd si Leuitae & Sacerdotes bona immobilia non possiderent, Ieremias *cap. 32. in*

Anathoth vrbe Sacerdotali, agrum non emisset, vt rectè obseruat Sancius in *Ezech. cap. 44. vers. 28. num. 59.* Vide etiam euuditum Becanum in *Analogia veteris Ecclesiae cap. 7. qu. 6. num. 3. vbi ex 40. ciuitatibus obseruat 13. datas esse Sacerdotibus, reliquas Leuitis. Vnde num. 17. sic ait: Ex dictis colligi potest, quam diuites fuerint Sacerdotes in veteri Testamento praeter aliis omnibus. Nam primò accipiebant decimas à 12. tribubus Israël. Vbi notandum est praeter tribum Leui fuisse duodecim tribus filiorum Israël, nempe tribum Ruben, Simeon, Iuda, Zabulon, Issachar, Dan, Gad, Aser, Nephthali, Ephraim, Manasse, Benjamin. Igitur singulae hae tribus diuidebant sua bona in decem partes, & vniam dabant tribui Leui, reliquis nouem sibi referuatis, quo fit vt tribus Leui multò fuerit ditior, quam caeterae. Nam singulae caeterarum habebant tantum nouem partes, tribus autem Leui duodecim. Praeter hae decimas, quae communes erant omnibus in tribu Leui, Sacerdotes iterum accipiebant decimas decimarum à Leuitis, & sic non solum erant ditiores, quam homines aliarum tribuum, sed etiam quam Leuitae. Deinde accedebant primitiae, primogenita, oblationes, quae si omnia computentur, in magnum thesaurum excrecere necesse erat redditus, & possessiones Sacerdotum. Hucusque Becanus. Videat modò Cutellius, si hodie Ecclesiastici sint ditiores laici, vt olim erant Sacerdotes & Leuitae. Et posthaec scripta inueni hanc sententiam de Leuitis docere etiam Valenzuelam in *defens. cens. Pauli V. part. 3. num. 97.**

4. Sed deueniendo in specie ad particulare statutum positum in titulo huius resolutionis, dico esse contra libertatem Ecclesiasticam, & idèd constitutionem dicti Federici, in qua etiam tale statutum continebatur, totam postea Carolus II. vt visum est, reuocauit. Vnde vbi supra Afflictus dixit: Non seruatur ista constitutio quòd Ecclesia debet vendere intra annum. Pro qua veritate confirmanda satis est adducere determinatione sacrae Rotae Romanae, quae in vna Veneta censurarum, quam penes me impressam habeo *fol. 21.* sic habet: Quod verò attinet ad illum articulum particularem, vt Ecclesia intra certum tempus, verbi gratia, vnus vel duorum, vel duodecim annorum bona immobilia vendere laicis teneatur, illum expressè condemnauit Alexander IV. in *cap. 1. §. fin. de immunitate Ecclesiastica lib. 6.* in hae verba: Nec etiam liceat illud ipsas Ecclesias, vel personas ad distraendum, vel alienandum, aut extra manum suam ponendum, iam acquisita, vel quae deinceps acquirant, aliquatenus coartare. Hae ibi. Et idèd non valere statutum laicorum contrarium disponens, notauerunt *ibidem* Geminianus *num. 5. vers. Nota quod laici.* Francus *num. 5.* Decius in *capite Ecclesiae S. Mariae, numer. 192. vers. 8. non valet statutum, de cons. & Baldus in Authem. hoc ins. porreth. num. 18. vers. Et propterea non valet; Cod. de sacrosanct. Eccles. vbi agit contra statutum Senatus quo cauebatur vt Hospitale S. Mariae teneretur vendere possessiones. Idem tenuit Hostiensis in *cap. cum laicis, numer. 5. sup. verbo de alienatione, de reb. Eccles. non alienand.* Archidiaconus, in *cap. Romana, num. 23. in verbo consuetudine, de appellat. lib. 6.* Hucusque sacra Rota, vbi paulò post *fol. 24.* hae addit: Cùm in hac materia sacrorum Conciliorum, & Romanorum Pontificum diuina responsa, quae clara sunt, seruati debeant, non oportet admodum sollicitè querere, cur aliqui iuris ciuilibus potissimum Interpretes contrarium consulerint, & anxie laborare, vt eorum responsis singulariter respondeatur, cùm notum sit eos saepe vel lucri cupiditate, vel studio adulandi Principibus laicis, vel sacrorum Canonum imperitia, sic in transuer-*

sum

sim actos, vt in luce clara sponte cœcutire voluerint. Sed hoc non obstate respon det postea ad omnes rationes, vide etiam Theologos Relig. Seruorum in *defens. cens. Pauli V. cap. 7. fol. 110.* vbi hoc statutum Federici esse contra sacros Canones demonstrant; quod etiam docuit Bernardus Giusti in *defens. libri. Eccles. fol. 19.* plures adducens Doctores, quibus adde Maynardum de *privileg. Eccles. part. 2. art. 22. num. 44.* & Surdum *volum. 1. conf. 2. num. 20.* Remanet igitur satis firmata nostra sententia, nempe statutum hoc Federici esse contra immunitatem Ecclesiasticam. Ad id verò, quod Cutellius asserit, compescendam esse nimiam cupiditatem Ecclesiasticorum, in acquirendis superfluis: vnde etiam ad dictas leges Federici *cap. 3. nor. 4. num. 4.* putat in Comitibus generalibus dictis Parlamento exemptis modum in querendo adhibendum esse, ne futuris in ævis questionum parte aliqua eos priuare opus sit, neve nimia pietatis studio posteris, vt impij videantur, materiam relinquunt, & quod fuit ad leuandam necessitatem statutum, propter copiam in causam luxus conuertatur. Ita ille. Ad id, inquam, respondendum est eo modo quo responderunt Theologi Religionis Seruorum ad Paulum Seruitam exaggerantem hæc omnia, quæ Cutellius nunc exagerat, sic enim asserunt in *defens. cens. Pauli V. c. 7. fol. 103.* [Ne giusta è la querela che tuto al fine passerà nella Chiesa. Poiche molte cose sono, le quali non ci passano ne passeranno giamai. Vi sono i feudi, e i feditomissi che gli vni e gl'alteri rimangono perpetuamente nelle famiglie, Vi sono i beni de i Principi, i quali si ritengono per mantenimento del Principato. Oltre à ciò vi sono, e vi farano sempre (merce della malicia humana) huomini auari dalle cui mani scarse non è pericolo ch'escia vn denaro, no che i beni stabili. Vi sono prodighi e dissipatori, i quali dispesano le facultà in prendere suoi piaceri, poco ricordeuoli delle Chiese e Monasterij, e altri vi sono ch'attendono alle pompe, e grandezze, & à spendere il loro in ogni altra cosa fuor che in honor di Dio e delle Chiese. Il mondo sempre hebbe & haurà si fatta gente. Per il che non è pericolo che la Chiesa di tutti i beni s'impadronisca giamai. S'aggiunge appresso che la vicissitudine de i tempi tal' hora apporta che per qualche accidente quello che è della Chiesa sia dal secolo usurpato. Quate cose hoggidi sono godute etiamdio da Principi, le quali erano prima della Chiesa? No si scende al particolare, perche non è intendimento d'offendere, ma di defendere. Ma come si può meglio dimonstrare la debolezza de questa raggione (ch'è l'Achille de i laici) quanto considerate tanti secoli andati da che la Chiesa fa acquisti? Ha già tanti e tanti centinaia d'anni che si lasciano facultà alla Chiesa? non già com' à tempi d' hoggi vn poco di fondo, di censo, di legati, ma le città, & i stati intieri, nondimeno si veggono e Cittadini, e Principi, e Nobili & ignobili in tanto numero possedere amplissime ricchezze, abundantissimi beni, e mantenersi nelle grandezze, e splendidezze loro. Non s'è ancora veduto il mondo rouinare, en tanti disordini, e disorbitanze che si dicono.] Ita supradicti Theologi. Vide etiam Vgolinum in *resp. ad Iuriscons. Pat. cap. 6. num. 3. & sequ.* Tortium in *Apol. pro libert. Eccles. fol. mibi. 26.* Iulium Bossium in *respons. ad M. Antonium Capellum, part. 4. cap. 6. fol. 174.* Bernardum Iustum in *defens. lib. Eccles. fol. mibi. 17.* & tandem Collegium Bononiense in *consil. pro lib. Eccles. num. 31. & 32.* vbi sic ait, Vtilitas publica ne laici nimis onerentur collectis, præferri nõ debet priuata Clericorum, nõ vt bona apud Ecclesiasticos maneat, respicit publicam utilitatem,

maximè si ad Ecclesias, quæ utilitas præfertur publicæ profanæ, & Clerici si non grauantur collectis, quibus tamen quandoque grauantur, saltem grauantur pluribus aliis oneribus Ecclesiasticis directis ad bonum spirituale laicorum, & quo magis diuitiæ crescunt, magis etiam crescit elemosynarum onus & cura multiplicandi numerum Religiosorum. Ita venerandum illud Iuriscoonsultorum Collegium, cui adde Viganum de *immunitate Ecclesiast. disputatione 3. folio 53.* ita asserentem: Sed quoniam laici falsò queri solent de Ecclesiasticis, quasi de profusissimis, vt dicunt simplicium largitionibus, Ecclesiarum census nimium creuerint. Audiant quæso Concilij Parisiensis sub Ludouico & Lothario imperatore celebrati verè aurea verba, quæ si quisque secum animo reuolvens diligenter perpenderit, cessarent profectò tam iniustæ, tam indignæ querelæ. Ita enim *lib. 1. cap. 18.* traditum est. Cesset ergo ambitio, quæ dicere solet, nimis rerum habere Ecclesiam Christi, & perpendat, quia quantæcumque sint res Ecclesiæ, si eo modo, quo dispensandæ sunt, dispensentur, nimia non sunt & paulò post: Mira namque res, ambitio mundialis satis non habet, & Ecclesia Christi nimium habet? Hucvique Viganus ex sacro illo Concilio. Sed sciat Cutellius hodie fere omnes exemptos non solum superflua, sed etiam neque necessaria habere. Audiat quæso Paulum Comitolum virum doctum ex Societate Iesv in *Apol. pro monitorio Pauli V. cap. 3. num. 6.* [Tanto lontano e dal vero che alle persone sacre è Religiose auanzi la roba, quanto il contrario è contestatissimo con euidente calcolo è senzata esperièza. Il calcolo è tale. Facciasi vn cumulo di tutti i beni dalla chiesa, e si repartano in parti vguali, e in tante quante sono le persone che di quelle deuono viuere, ti dico ch' à moltissime e à moltissime persone mancheria il necessario vitto e vestito. Oltre che in questo calcolo non vi potrà essere forma alcuna di giustitia distributua, perche tanto toccherà all' infimo Chierico, come à gran Prelati, à quali per ogni rispetto maggiorata si deue ch' à quelli che non sono di simil grado. L'esperienza senzata è che leuata vna ò due Religioni meno numerose come à dire à la Benedittina, e la Certosina, tutti non hanno da viuere, che per questo è stata poco à poco introdotta la proprietà in tante Congregationi di Regolari così d'huomini, come di donne, perche in commune non haueano, ne hanno da mantenersi. E di questo disordine caggione sono i secolari, che con le loro entrate non danno vitto ne vestito commune, se bene in parte potrebbero essere solleuate molte Congregationi di Regolari con quel ch' alcuni altri di chiesa hanno di foverchio. Ma con tutto ciò moltissimi Religiosi e Religiose resterebbono in bisogno per lasciar indietro innumerabili Preti e chierici sparsi per le Prouincie della Christianità, i quali nelluna parte harebbono di detto solleuamento. Da questa senzata proua ogn' vno vedrà quanto falso sia ciò che Fra Paolo dice nel libro delle considerationi, che gli Ecclesiastici hanno venticinque volte tanto di quanto si douerebbono contentare.] Ita Comitulus cui etiam adde Laurentium Ortiz de *immunitate Eccles. part. 3. consid. 4. fol. 313.* Ex his igitur apparet supradictum statutum, de quo in hac Resolutione locuti sumus, esse contra libertatem Ecclesiasticam: debebat igitur Cutellius talia statuta resillere, & detestari doctrinam Signoroli, & aliorum, quam adducit, iam à communi schola Canonistarum & Theologorum acriter reprobata, neque debebat timere ruinam Regnorum ex

legatis & elemosynis, quas laici Ecclesiasticis relinquunt.

RESOL. III.

An si licita lex prohibens, ne bona vulgo dicta Realingo, transferantur in Ecclesias, vulgo à Manomorta, sine licentia Regis? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 104. alias 103.

Sup. hoc in duabus Ref. seqq. & in aliis eorum notat.

§. 1. **H**æc lex posita est in quibusdam Regnis, illam defendit nonnulli Olibanus in tract. de iure fisci, cap. 7. n. 32. quia ait ipse: [Omnia bona Regni à principio sunt de Realingo, & sunt Regis, & ipse potuit legem in eis ponere, ne sine licentia sua transirent in Ecclesiam.]

2. Sed dictam legem esse contra immunitatem Ecclesiasticam, docent non solum Theologi, sed inter Hispanos, Iurisperitos doctos Ioann. Valeus in suis differentiis vtriusque fori; verb. Bona, different. 3. per totum; Ad illud, & non pigebit. Vnde etiam supra.

*Lup. in Ref. que hic sunt 1. & 7.

RESOL. IV.

An leges Amortizationis sint contra Immunitatem Ecclesiasticam? Ex part. 3. tract. 1. Ref. 14.

Quæ hic est Ref. antecedens, & in Ref. seqq. & infra in Ref. 9. cursum in §. ult. & late in Refol. 18. §. Ad exemplum, Regni Galliar, & in Refol. 19. & vide etiam doctrinam Ref. 8.

§. 1. **D**e hac questione egi in tract. 1. refol. 103. & non placuit opinio mea aliquibus Iurisperitis, qui adducebant Arnolfum Ruzeum, Petrum Pechium, Carolum Degraffalium, & Chopinum, defendentes legem Amortizationis extantem apud Gallos, qua bona stabilia prohibentur alienari in manum mortuam absque Principis licentia, & certa pecunia soluta.

2. Sed ego iterum puto supradictam legem esse contra immunitatem Ecclesiasticam, & pro hæc sententia, nunc non adducam Theologos, sed Iurisperitos, & inter illos Ioanem Bertran. de Gueuara, qui fuit Visitator Generalis pro Rege nostro in Regno Neapolitano, & postea Præses Supremi Consilij Italiae, & Archiepiscopus Compostellanensis igitur vir doctissimus in propugnaculo libert. Eccles. asser. 1. §. 6. num. 21. sic asserit, Amortizationis leges de quibus in primo argumento contrario, nil obstant; eas enim nonnulli (& male) defendere conantur, eo quod agant bonis de quærendis, nõ de quæsitis, Alij allerunt, & deterius, ut est Belluga rubr. 13. §. ventianus, n. 30.

3. quia à principio omnia fuerunt Regis, & merito Rex in traditione rei propria potuit apponere legem Amortizationis, sed hoc non potest sustineri, quia Princeps non fuit dominus omnium bonorum sui Regni, sed quoad protectionem, & iurisdictionem, ut in l. bene à Zenone, vbi Glossa recepta, C. de quadr. prefer. nam Princeps à populo potestatem habet. §. sed quod Principi placuit. de iure nat. Alij (& melius) ut ibi per Bellugam n. 37. dicunt quod hæc leges amortizationis sunt mixtae laicorum & Clericorum latae in comitiis curiatis omnium statuum. Alij (& rectius) ut Pechius, id totum tribuunt scientiæ, & patientiæ Pontificum. Ita Gueuara, qui etiam subdit in num. 22. quod lex amortizationis lata à Ioanne I. I. in Regno Castellæ, fuit postea reuocata à Catholico, & sapientissimo Rege Philippo II.

4. Et ex his patet responsio ad rationem Olibani, quem adduximus in dicta refol. 103. pro contraria sententia. Dicendum est igitur cum Valenziola in defens. cels. part. 3. n. 202. quod si in aliquo Regno

viget lex, amortizationis, illam licet observari, quia adest privilegium Summi Pontificis, vel eius tolerantia, secus autem erit contra immunitatem Ecclesiasticam.

RESOL. V.

An leges Amortizationis sint contra Immunitatem Ecclesiasticam? Ex part. 4. tract. 1. Ref. 57.

§. 1. **D**e hac materia tractatum est in p. 1. tract. 2. refol. 103. & in 3. p. tract. 1. refol. 14. vbi damnauit supradictas leges; in quibus bona stabilia prohibentur alienari in manum mortuam absque Principis licentia & certa pecunia soluta.

2. Sed quia cum quodam Iurisperito olim mihi fuit magna controversia super hac questione, præter Doctores quos in dictis locis adduxi, nunc alios adducam. Et ideo Theologi Religionis feruorum in defens. censurar. Pauli V. capite. 7. ad argument. 8. sic allerunt. [Il costume dell' amortizatione douunque si vñ è contrattata, e perciò non può seruire per ragione, e per prova.] Io. Franciscus Fagnanus in respons. pro cens. Pauli V. fol. mibi 82. amortizationem Ecclesiasticam liberat, aduersam esse, nulloque iure defendi, aut sustineri posse arbitror. Et nouissimè hanc opinionem tenet Io. Cochier in vindictis libertatis Eccles. part. 1. cap. 11. per tot. vbi n. 6. obseruat Carolum II. Siciliae Regem similem legem reuocasse, satisque esse arbitratus est, si bona immobilia cum onere suo ad Ecclesiam transirent, & ratio nostræ sententiæ est, quia Constantinus Magnus liberum cuique decedenti fecerit arbitrium Ecclesiæ, quæ velit relinquendi, ut patet ex l. 1. C. de sacros. Eccles. vide etiam cap. 1. & cap. fin. de immunit. Eccles. in 6. Bartolum, Alexandrum, Ruinum, Iasonem & alios in l. 1. de sacros. Eccles. ceteras rationes adducit Cochier loc. cit.

3. Dicendum est igitur quod libera Ecclesiastica, violatur ob necessitatem pendente amortizationis, quod verum esse puto stando in iure communis, secus autem si hoc efficeretur in aliquo Regno ex privilegio Summi Pontificis, vel ex tolerantia approbatia, quæ quidem si adint, videbunt illi ad quos spectat.

RESOL. VI.

An statutum prohibens alienationem bonorum in non subditos sit contra Immunitatem Ecclesiasticam?

Et explanatur personas exemptas in odiosis, & onerosis non venire in appellatione vniuersitatis, & populi, & territorij: venire tamen in favorabilibus; & hæc distinctio adhibenda est quoad Clericos, qui cum sine pars Reipublica, veniunt in appellatione populi in favorabilibus, secus autem in odiosis: Ex part. 4. tract. 1. Ref. 70.

§. 1. **V**idetur negatim respondendum, quia hoc statutum, ne liceat alienare in non subditos, non censetur inferre non subditis iniuriam; cum à Iurisperitis communiter validum iudicetur; ergo nec personæ Ecclesiasticæ exemptæ sibi illatam iniuriam nec prohibitionem conueniri possunt, cum exempti exteris æquiparentur, ex Io. Andrea in c. 2. d. constit. in 6.

2. His tamen non obstantibus, tale statutum non comprehendere Clericos, & si comprehendat esse contra immunitatem Ecclesiasticam dicendum est,

Quæ hic sunt præcedentiæ, & in aliis notat. præcedentiæ Reli.

Sup. hoc in duabus Ref. seqq. supra doctrinam Refol. 4. alias in l. 1. & 99. et perib. n. 2. Vide etiam Refol. 19. & vide etiam